

Olvasókról, módszerekről

Út a művelődéshez

Mondják, közel húsz éve a megye egyik legjobban felszerelt könyvtára az edelényi. E vélemény fenntartásáért, szó ami szó, folyamatosan tudniuk kell megújulni. Két tényező támasztja alá kedvezően ezt a megújulási képességet. Mindenekelőtt az a nagyon tiszteltetreméltó igyekezet, ahogyan az edelényi nagyközségi tanács törekszik a könyvtári alapellátás feltételeinek korszerűsítésére. Az 1962-es áfadás óta például már második alkalommal keresi a raktártér bővítésének lehetőségét. S közben sor kerülhetett már — galériás megoldással — az olvasóterem nagyobbítására is. A követelményekkel és az igényekkel való lépéstartás lehetőségét szolgálta a zenei részleg kialakítása — vidéken az elsők között —: jelenleg 750 lemezt számlál a zenei állomány.

A fejlődés, a folyamatos korszerűsödés azonban nemcsak a központi könyvtárban érezhető. Edelény lakossága — a társközségekkel együtt — több mint 14 ezer lakos. Könyvtári ellátásukat aligha lehetne csak a járási-nagyközségi könyvtárra terhelni. A társközségek régi könyvtárainak többségét felújították, korszerűsítették már. Megteremtették a működés jobb feltételeit Abodon, Damakon, Ládbesenyőn és Balajton mostanában bővítik a könyvtárt. Később még visszatérünk rá, de itt is említjük: mintegy „előretolt bástyaként” — ez *Slezsák Imre* könyvtárvezető kedvenc kifejezése — könyvtárrá alakították a régi buszvárót a sok Cs-lakásos Egressy-telepen. Pusztán a számszerűség kedvéért: könyvtárak működnek az edelényi kerületekben, újabban a ruhagyárban is; megfelelő a könyvtári ellátás Szendrőládon. A nagyközségi tanács évek óta százezer forintot fordít a hozzá tartozó lakók könyvtári ellátására, s ha ez az összeg nem is a legmagasabb, de biztos, nyugodt fejlesztést tesz lehetővé.

A már említett két tényező közül a második maga a könyvtári szolgáltatás állandó korszerűsödése, megújulása. *Slezsák Imre* sommás véleménye e témában: „A könyvtárosok nem várják a sült galambot.” Ezt viszont érdemes részletezni.

Minden negyedik edelényi lakos be-

iratkozott olvasó. Az olvasók 35 százaléka fizikai állományban dolgozik. Főleg ez az utóbbi számadat az, amely messze jobb az országos átlagnál (17—18 százalék). A pontos kimutatások szerint az elmúlt év végéig 68 311 kötetet kölcsönöztek ki, s ez némi általánosítással azt jelenti, hogy a közel 56 ezres állomány valamennyi kötete legalább egyszer olvasó kezébe került.

Ilyen eredmények eléréséhez alapkövetelmény a jó könyvtáros-olvasó viszony, s az, hogy szívesen menjenek el az olvasók a könyvtárba, mert jó körülmények között tudják fogadni őket. Ezt a követelményt — mint részleteztük — messzemenően figyelembe veszik a nagyközségben. Az olvasókkal való foglalkozásnak pedig már régóta kialakultak itt olyan formái, amelyek elterjesztését éppen napjainkban szorgalmazzák a könyvtárügy avatott szakemberei.

Ezek például a különböző baráti körök. A gyermek könyvbarát kör 1963 óta működik, s valaha itt, ebben a körben kapott kedvet a könyvtárossághoz néhány jelenlegi edelényi könyvtáros. De működik ifjúsági könyvbarát kör, felnőtt könyvbarát kör — átmenetileg a kismamáknak is szerveztek baráti társaságot, s nem restelltek otthont adni a kertbarátoknak sem. A könyvtár tevékenységének ugyanis vezérlő elve a nyitottság (ezt is mostanában kezdjük felfedezni magunknak!), s noha bevallott céljuk a könyvekkel való szorosabb kontaktus kiépítése, nem akarnak arisztokratikus kört vonni maguk köré. A kulturált szórakozást, a sokoldalú érdeklődés felkeltését segítik elő, s nem utolsósorban a lehetőségét adják meg a közösségi művelődésnek. A fiókkönyvtárakban még nincsenek ilyen szervezett közösségi formák, de akárcsak a központi könyvtárban, a fiókkönyvtárakban is nagy figyelmet fordítanak a tanulókra. Igaz, a fiókkönyvtárakban korántsem lehet olyan gyakorisággal fogadni az iskolásokat a könyvtári órákon, mint a járási-nagyközségi könyvtárban, de a lehetőséget nem vetik el. Már csak azért sem, mert alsó tagozati osztályok — sajátos körzetesítéssel — a tagközségekben is működnek. A „minta” természetesen a központi könyvtár, s hogy a

könyvtárral mennyire számolnak az iskolák, azt nemcsak a csoportos látogatások, hanem azok a feladatok is jelzik, amelyekhez a könyvtárban kaphatnak alapanyagot a diákok. Egy-egy gyermekrendezvényből pedig jut — tervszerűen — a fiókkönyvtáraknak is, s külön ügyelnek arra, hogy a nyári szünetben valami változatosságot vigyenek a hét-köznapokba.

S ha már a gyermekfoglalkozásoknál tartunk, az edelényi Egressy-lakótelep kis könyvtáráról külön érdemes szólnunk. A bányászkolóniát és a cigányte-

lepet „kiszolgáló” könyvtárban — erről mondta Slezsák Imre, hogy „előretolt bástya” — 228 olvasó van, többnyire gyerek. Igen sok cigánygyerek! Itt állandóan nyüzsgő az élet. Mert itt nemcsak könyvet lehet kölcsönözni (különb-
ben igen szépen kölcsönöznek, olvasnak a gyerekek), de játszani is szabad. A könyvtáros szaktanfolyamot, díszítőmű-
vészeti kört szervezett nekik...

A könyvekhez, az olvasáshoz, a művelődéshez igen széles út vezet.

Csutorás Annamária
Észak-Magyarország, Miskolc

A könyvtáros — nyugdíjban sem pihen

Pályaválasztás negyvenéves korban

Amikor Tiszaföldváron megszületett — 1913-ban —, már javában gyülekeztek az első világháború fellegei. Viharban teltek hát a gyermekévek, s majd a harmincas években, debreceni joghallgató korában is a történelmi idő „sűrűsödését” tapasztalhatta. *Nyitrai Lajos*ból — végül is — nem lett jogász. Egy ideig ügyvédjelöltködött ugyan szülőfalujában, aztán, miután katonaként túlélte a háborút, a közigazgatásban kezdett dolgozni. Bihar, Heves, Szolnok megyei munkahelyek váltogatták egymást, mígnem 1954-ben — immár negyvenévesen — véglegesen pályát választott: könyvtáros lett, a kalocsai járási-városi könyvtár igazgatója.

— Ez a választás tulajdonképpen nem volt olyan nehéz. Világéletemben szerettem a könyveket, szerettem olvasni. A magyar könyvtárügynek ez a korszaka is szép volt, fontos, nagy leckéket adott fel a könyvtárosoknak. Ekkor alakult ki, ekkor szerveződött az a közművelődési könyvtárhálózat Magyarországon, amely — persze alaposan megváltozva — ma is létezik.

— *Kalocsáról — szép és tökéletesen rendezett könyvtárat hagyva maga után — 1967-ben hazaköltözött Tiszaföldvárra.*

— Igen. Öreg szüleimhez jöttünk haza a feleségemmel. A megyei könyvtárban dolgoztam tovább, igazgatóhelyettesként. S ahogy az ötvenes években a hálózat-szervezéssel kezdtem, itt is a hálózati módszertani munka volt a „reszortom”.

És *Nyitrai Lajos* mesél: a könyvtárosi munka — ami kívülről nézve meglehetősen unalmasnak tűnik — számtalan

rejtett szépségét villantva föl. A hálózat-szervező munkában volt olyan korszak, amikor érvelve, ügyeskedve, ravaszkodva kellett a települések tanácsait „megnyerni”, tegyenek valamit a könyvtárért. Nagyon szerette mindig az olvasószolgálatot — ez a könyvtárosi munka csúcsa: a közvetlen, személyes kontaktus az olvasóval.

Nyugdíjasként is képtelen pihenni. 1973-ban úgy vágott neki a nyugdíjas éveknél, hogy „szép csöndesen elkezdem a Szolnok megyei Néplap repertorizálását”. El is kezdte, s ezzel egyidejűleg tiszteletdíjasként hozzálátott a tiszaföldvári gimnázium könyvtárát — a szó szoros értelmében — „megcsinálni”. Volt ugyanis a gimnáziumban egy nagy halom, mintegy tízezer kötet rendszerezetlen, „feltáratlan” könyv. Most: a gimnázium könyvtára szép, rendezett, diákok, tanárok javát szolgálja.

— Sok tanulással szolgált számomra a gimnáziumi könyvtárosság. A legfontosabb: amit a zsúfolt tantervekkel nem lehet elérni, az kiteljesedik a könyvtárban. Figyelem a gyerekeket. Hárman-négyen — spontán módon — a marxista klasszikusok iránt érdeklődnek. Odaadtam nekik Engels: A természet dialektikáját, s hozzá a Filozófiai Kislexikont — nehogy kudarcélményt okozzon az olvasás. Meglepetésemre az egyik kislányt a rakétarendszerek érdeklik, ő is kapott könyveket. És sorolhatom a példákat. Szóval, úgy érzem, iskolai könyvtárosként is használhatok.

— *És közben készül a repertórium.*

— Nagyon izgalmas munka...